Kaina 10 ct.

Nr. 18 (1180) Vilnius, 1943 m. gegužės 1 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRASTIS

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS
Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas.*

Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3
Telef. per Vilniaus kariškį. Vyr. redaktoriaus — 49. Redakcijos ir administracijos — 41. Prėtėmimo val.: 8 — 14.
Spausdinamas „Švyturio" sp., Šv. Onos g-vė Nr. 3.

Sunkios kovos Tunizijoj

BERLIN. Sunkios gynimosi kovos Tunizijos fronte ir toliau vyksta su lėnė kiek nemažėjančiu kietumu. Svarbiausios kovos vyksta pietų ruože. Čia nuo balandžio 20 d. daugiau kaip 70 val. truko smarkiausia artilerijos ugnis, kurią lydėjo stiprūs pėstininkų puolimai. Tačiau visi jie sugniužo į kietą apšaugnimo ugnį. Kur priešui buvo pavyko vietomis laikbrauti į mūsų pozicijas, ten vėl jos staigiais priešpuoliais buvo išvaytos ir atgal atslimtos.

Puolimas Pietvakarių fronte kiek susilėpė, tąpat vokiečių dalinsma balandžio 19 d. šturmu paėmus svarbią aukštumą. Vos spėjo britai ten įsitaisyti patogias pozicijas, vokiečiai priešpuoliu vėl privertė jas atitaisyti.

ROMA, IV-28. Pereita savaitę Tunizijoj ir Viduržemio jūroj priešas prarado viso 118 lėktuvų, kurių 98 buvo numušti oro kovose italų ir vokiečių lakūnų. Šis pažymėtinas ašies valstybių įnašas kovose dėl Tunizijos iškėlamas italų oro pajėgų organe „Levie dell'Aria". Šį pasižymėjimą įvertino ir visa Italų spauda.

STOCKHOLMAS. Amerikiečių žiniomis, Tunizijos fronte buvo sužeistas amerikiečių desantinių pajėgų Šiaurės Afrikoje vadas generolas leitenantas Leisley McNair.

Vėl nuskandinta 16 prekinių laivų 121.500 tonų talpos

NUSKANDINTI KELI PILNI KARIUOMENĖS TRANSPORTO LAIVAI, DU LAIVAI NAIKINTUVAI IR VIENAS POVANDENINIS LAIVAS

Vyriausioji Fiurerio būstinė IV. 23. NL. Vyriausioji kariuomenės vadovybė pranešė:

Priešo prekybinė laivininkystė Viduržemio jūroje ir Atlanto vandenyne patyrė naujų sunkių nuostolių. Kovoje su geral apsaugotomis laivų vilkstinėmis mūsų povandeninai laivai vėl paskandino 16 prekybinių laivų, 121.500 tonų talpos, ju tarpe kelis pilnus kariuomenės transporto laivus, taip pat du laivus naikintuvus ir vieną povandeninį laivą. Dar du laivai buvo torpeduoti.

BERLYNAS NL. Galų gale ir amerikiečiai pasiryžo paskelbti milijinkius 1942 metų savo laivų nuostolius. Oficialiai pranešama, kad prajėjusiais metais buvo nuskandinta ne maždaug, kaip 12 milijonų tonų amerikiečių ir anglų laivų, taigi daugiau negu žiuntginės Valstybės ir Anglijoje naujų laivų per metus pastatoma.

Tuo būdu pasaulis dabar pirma kartą žigirdo iš priešo, koks baisus ginklas amerikiečių ir anglų prekybos laivynams yra vokiečių povandeninai laivai. Dabar oficialiai valdinė amerikiečių įstaiga pripažino, kad vokiečių paskelbtieji skaičiai buvo tikri.

ŽENEVA NL. Žiuntinės Valstybių karo informacijų biuras pranešė, kad amerikiečių karinės palėpos nuo karo pradžios turėjo nuostolių 78.233 karius. Į tą skaičių įeina ir 40.000 karių, kurie yra dingę be žinios.

Nuskandintas JAV lėktuvnešis

BERLIN NL. Žiuntinių Valstybių lėktuvnešis „Lexinger", kuris kaip pranešta, Atlanto vandenyne buvo nuskandintas vokiečių povandeninio laivo, buvo pastatytas 1933 metais. Jis galėjo plaukti 30 šimtų mylių greičiu per valandą, buvo 222 metrų ilgio ir 14.500 tonų. Laivas buvo itin stiprial apginkluotas

Fiureris priėmė Kroatijos vadą ir Slovakijos prezid.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. IV-28: Balandžio 27 d. Fiureris priėmė generaliausiusius Kroatijos valstybės vadą Dr Ante Pavelic vyriausioje Fiurerio būstinėje.

Fiureris su poglaviniku aptarė politinę ir karinę padėtį bendrai vedamo ašies valstybių karo prieš bolševizmą ir anglų-amerikiečių plutokratiją. Pasikalbėjimai, kuriuose dalyvavo Reicho užsienio reikalų ministeris von Ribbentrop, kroatų užsienio reikalų ministeris Dr. Budak, generolas feldmaršalas Keitel ir generolas Bejic, praėjusioriždiane Reicho draugiškume jaunajai kroatų valstybei ir jos narsiajai tautai. Dr. Pavelic įteikė kroatų tautos pasitvirtina ginčialie ašies valstybių nepriklausomos Kroatijos laisvę ir skirti visas jėgas, kad išsalio pačio valstybės laimėtų prieš bendrąjį priešą.

Pasitarime vyriausioje Fiurerio būstinėj dalyvavo ir vokiečių pasiuntinys Agrame Kasche bei vokiečių įgaliotinis Kroatijai generolas Glaise von Horstenau.

Vyriausioji Fiurerio būstinė. NL. Fiureris savo vyriausioje būstinėje balandžio 23 d. priėmė Slovakijos prezidentą Dr. Tiso karšto su miniteriu pirmininku dr. Tuka ir keliais kitais ministeriais. Buvo nuširdžiai kalbėtasi apie kovą su bolševikais ir anglais bei amerikiečiais. Pasikalbėjimuose dar dalyvavo Reicho užsienių reikalų ministeris von Ribbentropas, generolas feldmaršalas Keitelis ir eile kitų šuktų asmenų.

Bolševikams neužteko šūkio „Visų kraštų proletarai vienykitės". Be šio šūkio, ypač pastarasiais laikais, jie sugalvoje sovietų valstybės sugyvulėjusiems žmonėms „patriotiškus", „socialistinio atstatymo šūkius".

Gegužės 1 d. „pasaulio proletariatas" bent šia diena daugiausiai vadinamo „triumfalinį žygiavimą, ir bolševikai Raudonojoje aikštėje Maskvoje iš viso žygi trimitavo, kad padaitnių „pasaulio proletariatą".

„Pasaulio proletariatas" atbudo ir užkluso! Kam jis nuo šauksės? Pasaulio revoliucijai? Kam ši pasauline revoliucija daroma? Ar ne ponams Kaganovičiams, Finkelšteinams, Morgenčiau, Rotšildams, Kurcams ir jų kompanijai, kurie šiandieną taip broliškai sutaria? Gal NKVD naudai? Socialistiniam lenkynivavimui? Stachanovos sistemai? Visiškam darbininkų išnaudojimui valstybinio kapitalizmo naudai, kapitalizmui, kuris save gudriai vadina „socializmu — perėjimo varsa prie komunizmo"? Visiškai betelsei ir sauvaliai „Stalino konstitucijos" lenkę? Privertsimėms rinkimams už bolševikų agentus? Organizuotam žmonių skirstui šviečiant „Stalino saulei"? Visų tautų pavergimui, ištremimui tūkstančiais žmonių į Sibirą, masinei mirčiai Azijos stepėse ir Šiaurės ledūose? To viso mums užtenka — dėkojame. Mūsų šūkis yra kitokis: Visų kraštų darbo žmonės junkitės į kovą prieš bolševizmą".

Žmonės, kuriems tekę bolševizma vienoje ar kitoje formoje pergyventi, kurie žino bolševizmo šiaurumą, užmaskuotą raudonojo imperializmo „pasaulio laimės" besišypsančią kauką, kas jie bandė daryti gegužės 1 d., su kokiu šūkiu šią dieną jie turi stoti į kovą. Jie niekad neužmirš „raudonajų" gegužės 1 d. Jie dės visas pastangas, kad ji daugiau negrįžtų.

Nežiūrint visų karo sunkenybių, visos Europos tautos minės gegužės 1 d., kaip savo darbo dieną, darbo, kūrimo, išsilaisvinimo bolševizmo, tautinio darbo dieną. Gegužės 1 d. visos Europos tautos ryžtasi nenuleisti rankų tol, kol Rytuose nebus pašalintas baisus pavojus.

Jos žino, kad tik pašalinus begėdiškąjį bolševikų melą, galutinai nuvertus Stalino žmogžudiškąjį regimą ir komunistiškai užsimaskavusį raudonąjį imperializmą, galima užtikrinti sau nacionalinę ateitį.

Kad Europos tautoms jų naujas tautinis gegužės šūkis, turi „raudonasis" gegužės mirti.

Šia mintimi visi mes turim persimėtėti, šiam tikslui pasiekti mes turime sukaupti visas savo jėgas.

MILANAS NL. Šiomis dienomis vienoje vietovėje Aukštutinėje Italijoje buvo pastebėtas nepaprastas gamtos reiškinys. Ties vietos balžiūka pasirodė penkios labai aiškios ivairio formų vaivorykštės, nors dangus buvo visiškai giedras ir prieš tai nebuvo lijęs. Tą reiškinį dabar bandė tyrinėti specialistai, kurie jis šiol dėl to dar nieko nepasisake.

DARBO IR PAVASARIO DŽIAUGSMO DIENA

Gegužės 1 dienos iškilmės. – Generalinis Komisaras priims darbininkų delegaciją. – Pirmasis Generalinis Tarėjas kalbės per radiją. — Šventės vakariniai parengimai darbininkams

Pagerbti darbą ir dirbantįjį, kaip pernai, taip ir šiemet Lietuvoje, o taip pat ir visame vokiečių užimtame Rytų krašte, Vokiečiams pavyzdžiu, bus šventiama Gegužės Pirmoji.

Šiemet šios šventės organizavimas nebus mažesnis, nei tai buvo pereitais metais.

Gegužės Pirmoji yra nedarbo diena, iškiriant gyvybinės reikšmės turinčias įmones, versloves, betarpiškai tarnaujančias karui, teatrus, kinus, varietė teatrus, kitokias pasilinkimiškinių vietas, ir atsižvelgiant į pavasario sėjos darbų būtinumą, didesnes žemės ūkio įmones.

Svarbiausias šios dienos šūkis „Europos solidarumo dirbą prieš pasauline bolševistine darbininko apgaulė". Todėl ir visi parengiai tą dieną savo esmėje turi žiūtai vaizduoti.

Kaip visų svarbių šventių progą, taip ir šią, iškilmingumo ženklan turės būti tikeitos kraštio vėliavos, o žalia ją ir Reicho vėliavos. Be to, pagal esančias galimybes bus papuoštos atitinkamai ir pačios įstaigos bei įmonių patalpos, ypatingai vitrinos.

Kadangi šią dieną daugumas įmonių nedirba, dirbantiesiems bus suteikta viena progra pasinaudoti, pramogomis, kurias specialiai tai dienai ruoš Profesinė Sąjunga.

Tą dieną dirbantiesiems nemokamai bus rodinėjami spektakliai kiniuose, teatruose; paskiri koncertai su orkestrais, ir choras Specialiai tai dienai Ostland Film G. m. b. H. sutiko leisti nemokamai naudotis kinoteatrais.

O visos dienos centre — bus gegužės medelių sodinimas, dalyvaujant dideniam dirbančiųjų skaičiui. Tai Reicho pasireiškiantis paprotys. Nors mūsų kraštė jis nėra žinomas, tai kaip pasirodė pernai, jis susilauke nemažo pasisekimo, jungiant jo sodinimą su visa eile vietinių papročių.

Po viešų iškilmių aikštėse ar kitvietose, vakare įmonėse numatomi dirbančiųjų susirinkimai — draugiški pobūviai bei dirbančiųjų delegacijų priėmimai, dalyvaujant sričių komisarams ir apdovanojant ypatingai pasižymėjusius dirbančiuosius.

Už praleistą darbo laiką bus išmokėtas normalus atlyginimas. Gegužės 1 d. praleistą darbo laiką atidirbti prieš tai ar po to, kiek galint vengti, jeigu tam neprestarauja karinės reikšmės sumetimai, kaip, pavyzdžiui, ginklavimosi ūkyje. Kas gi gegužės 1 d., nepaisant visuotino poilsio, turi būti pritrauktas prie darbo, tas pagal galiojančius nuostatus prie darbo atlyginimo gauna 100% priedą.

GEGUŽĖS PIRMOJI VILNIUJE

Gegužės Pirmosios rytą Vilniaus miesto Priešgaisrinės Apsaugos orkestras pažadino miesto gyventojus. Jis, pradėjęs nuo Profesinių Sąjungų rūmų, Gedimino gatve grodamas pereis Pilies ir Didžiąja gatvėmis iki Rotušės, kurios aikštėje suruoš gyvenojams koncertą.

Viešos iškilmės vyks Bernardinų sode, kur Vilniaus Miesto Srities Komisaras Hingst pasakys atitinkamą vilniečiams kalbą. Po oficialiosios dalies ruošiama plati meninė programa. Joje dalyvaus mažasis simfoninis orkestras, Vilniaus miesto Priešgaisrinės Apsaugos orkestras, M. K. Čiurlionio vardo vyrų choras, tautinių šokių šokėjai, ir „Varpo" choras, ved. J. Siniaus.

Be šių meninių kolektyvų, programoje dalyvaus taip pat ir keletas solistų.

Priešpiet dirbantiesiems prasidės seansai kino teatruose, kur jie truks ligi vakaro. Miesto teatre bei „Vaidilos" teatre vakare bus spektakliai. Taip pat vakare įmonėse įvyks dirbančiųjų susirinkimai — pobūviai, o Miesto Srities Komisaras Hingst padarys priėmimą pasižymėjusiems Vilniaus įmonių dirbantiesiems bei pasirodamas juos, įteiks jiems dovanas.

Reicho paprotį, kaip pernai, taip ir šiemet, Bernardinų sode bus pasodintas gegužės medelis.

GEGUŽĖS 1 DIENA KAUNE

Kauno miesto gyventojus laukia plati programa. Iš dalies ją rengia dirbantieji dirbantiesiems. Po rytinio pažadinimo nuo 11 iki 13 valandos dviejose aikštėse įvyks dideli parengimai atvirose ore. Juose dalyvaus Lietuvos saugumo srities komendantas orkestras, Lietuvių savisaugos dalinių atskiros tarnybos orkestras, vokiečių mergaičių orkestras, Kauno vyrų choras ir mišrus choras. „Teyaso" įmonės liaudies šokių grupė, D Nasvytytės gimnastikos ir liaudies šokių grupė.

12.02 valandą per Kauno ir Vilniaus radiją kalbės pirmasis generalinis tarėjas Kubiliūnas

Pietumis generalinis komisaras Dr. von Renteinas priims Kauno įmonių nusipelniusius darbininkus.

Nuo 14 valandos Miesto Teatre, Jaunimo Teatre Vokiečių Namų kazino salėje ir „Variete" Luksio gatvėje, įvyks parengimai dirbantiesiems. Ten prisidės vokiečių kariuomenės orkestras, Miesto Teatro simfoninis orkestras, Radiofono orkestras, choras, vyrų kvartetai, jokėjų grupės, mandolinų orkestras.

Tuo pačiu laiku visuose Kauno kinuose bus nemokami seansai dirbantiesiems.

Radiofonas taip pat pritaiko savo programą gegužės 1 dienai, rengdamasis pateikti dienos būvyje nuotrupų iš įvairių parengimų.

Gegužės pirmai dienai

Bolševikams neužteko šūkio „Visų kraštų proletarai vienykitės". Be šio šūkio, ypač pastarasiais laikais, jie sugalvoje sovietų valstybės sugyvulėjusiems žmonėms „patriotiškus", „socialistinio atstatymo šūkius".

Gegužės 1 d. „pasaulio proletariatas" bent šia diena daugiausiai vadinamo „triumfalinį žygiavimą, ir bolševikai Raudonojoje aikštėje Maskvoje iš viso žygi trimitavo, kad padaitnių „pasaulio proletariatą".

„Pasaulio proletariatas" atbudo ir užkluso! Kam jis nuo šauksės? Pasaulio revoliucijai? Kam ši pasauline revoliucija daroma? Ar ne ponams Kaganovičiams, Finkelšteinams, Morgenčiau, Rotšildams, Kurcams ir jų kompanijai, kurie šiandieną taip broliškai sutaria? Gal NKVD naudai? Socialistiniam lenkynivavimui? Stachanovos sistemai? Visiškam darbininkų išnaudojimui valstybinio kapitalizmo naudai, kapitalizmui, kuris save gudriai vadina „socializmu — perėjimo varsa prie komunizmo"? Visiškai betelsei ir sauvaliai „Stalino konstitucijos" lenkę? Privertsimėms rinkimams už bolševikų agentus? Organizuotam žmonių skirstui šviečiant „Stalino saulei"? Visų tautų pavergimui, ištremimui tūkstančiais žmonių į Sibirą, masinei mirčiai Azijos stepėse ir Šiaurės ledūose? To viso mums užtenka — dėkojame. Mūsų šūkis yra kitokis: Visų kraštų darbo žmonės junkitės į kovą prieš bolševizmą".

Žmonės, kuriems teko bolševizma vienoje ar kitoje formoje pergyventi, kurie žino bolševizmo šiaurumą, užmaskuotą raudonojo imperializmo „pasaulio laimės" besišypsančią kauką, kas jie bandė daryti gegužės 1 d., su kokiu šūkiu šią dieną jie turi stoti į kovą. Jie niekad neužmirš „raudonajų" gegužės 1 d. Jie dės visas pastangas, kad ji daugiau negrįžtų.

Nežiūrint visų karo sunkenybių, visos Europos tautos minės gegužės 1 d., kaip savo darbo dieną, darbo, kūrimo, išsilaisvinimo bolševizmo, tautinio darbo dieną. Gegužės 1 d. visos Europos tautos ryžtasi nenuleisti rankų tol, kol Rytuose nebus pašalintas baisus pavojus.

Jos žino, kad tik pašalinus begėdiškąjį bolševikų melą, galutinai nuvertus Stalino žmogžudiškąjį regimą ir komunistiškai užsimaskavusį raudonąjį imperializmą, galima užtikrinti sau nacionalinę ateitį.

Kad Europos tautoms jų naujas tautinis gegužės šūkis, turi „raudonasis" gegužės mirti.

Šia mintimi visi mes turim persimėtėti, šiam tikslui pasiekti mes turime sukaupti visas savo jėgas.

MILANAS NL. Šiomis dienomis vienoje vietovėje Aukštutinėje Italijoje buvo pastebėtas nepaprastas gamtos reiškinys. Ties vietos balžiūka pasirodė penkios labai aiškios ivairio formų vaivorykštės, nors dangus buvo visiškai giedras ir prieš tai nebuvo lijęs. Tą reiškinį dabar bandė tyrinėti specialistai, kurie jis šiol dėl to dar nieko nepasisake.

LIETUVOS SAVIVALDOS SVEIKINIMO TELEGRAMA FIURERIUI

ON. KAUNAS. Fiurerio gimimo dieną pirmasis ir vidaus reikalų Generalinis tarėšas generolas P. Kubiliūnas pasiuntė Fiurerių tokią vietinės savivaldos sveikinimo telegramą:

„Jūsų gimimo dienos proga mes prašome Jus priimti mūsų nuoširdiausius laimės ir palaimos linkėjimus Jūsų samenliuam gyvenimui, generalinis tarėšas generolas P. Kubiliūnas pasiuntė Fiurerių tokią vietinės savivaldos sveikinimo telegramą:

„Jūsų gimimo dienos proga mes prašome Jus priimti mūsų nuoširdžiausius linkėjimus Jūsų samenliuam gyvenimui, generalinis tarėšas generolas Kubiliūnas pasiuntė Fiurerių tokią Vokietijos ir kitų Europos tautų gerovę vedama kova Jūsų vadovybės būtų privesta iki galutinės pergalės.

PRANEŠKITE VISKĄ KĄ PASTEBĖSITE APIE PRIEŠO PARAŠIUTINIKUS

Žiema bolševikai tikėjosi su savo armėja pralaužti vokiečių Rytų frontą. Bet visos sovietų pastangos pasiekti lemiamą laimėjimą sugniužo, susidūrusios su geležine vokiečių kario ir jų sąjungininkų valia, didvyriškumu ir pasirengimu aukotis.

Dabar, kada gamta sovietams jau nebepadėda, bolševikai imėgina savo laimę su parašiutininkais. — užnugario ardytojais, kurious jie nuleidžia ir mūsų kraštė. Šitie žmonės iš pasalų turi atliktų tą darbą, kurio šiema nepajėgė padaryti ištisos armijos.

Sabotažo veiksmais, žudymais ir padegimiais norima kelti kraštė nerimą. Tuo būdu siekiama vėl atstatyti Lietuvoje buvusį 1941 m. bolševikinį terorą.

Pavyzdingai visiems gyventojų sluoksniams padedant, iki šiol buvo sunaikinti visi nuleisti parašiutininkai. Mes geraį žinome, ko galėtumėm pasiekti, jeigu mūsų bendrąja valia vėl užilieta Lietuva.

Ne veltui gerianusieji Lietuvos sūnūs šiandien kovoja su bendru vienu civilizacijos ir kultūros priešu — bolševizmu.

Todėl visi turime ir toliau sučiupti kiekvieną priešo parašiutininką arba pranešti apie šiuos ore šiandiius artimiausiems vokiečių arba savo pareigūnams.

Vyrai ir moterys, Jūsų pareiga — jau vien dėl jūsų pačių saugumo — daryti viską, kad šie kenkėjai būtų sugauti.

Kiekvienas, kuris į šuos kenkėjus bandęs tiri arba remia, yra išdavikas ir baudžiamas pyrai žiaitymus. Tuo pat metu jis yra išdavikas tų vyrų atžvilgiu, kurie fronte kovoja su bolševizmu.

Todėl praneškite tuoj viską tą pastebėsite apie parašiutininkus — užnugario ardytojus.

Išlaipsiniesę parašiutininkai, kurie savo noru prisistatys vietiniosiems štaigoms, užtikrinama gyvybė, neliečiamumas ir nebaustinumas.

(pas.) GEN. P. KUBILIŪNAS
Pirmasis Generalinis Tarėjas

Prieš ir Už

(Pabaiga)

Trečia darbo po pietų vėl apleidom savo postovį ir po valandos pasėkėm pienią, kur sustabdė ir jaukė pastruoti apsigynimui nuo tankų, kurių mes toliau nematėme. Saulė nuslėpė viską ir viskas liepė tik eiti iš miško ir grioviais artintis prie mašinų, kurios stovėjo už pusės kilometro rugiuose. Sumėlėjais nuvažiavom Vitebsko link, bet pavažiavos 10 – 12 km pasirodė, kad palydom. Mašinoje buvau užmięs ir pabudau, kai sustojo.

Mašinos nebegalėjo toliau važiuoti, nes pirmoji, važiuodama per upelį lūkščio tilta, jūdo ir uždarė pravažiavimą lėkusiom. Palikom mašinas ir perbridę upelį žygiavom toliau. Po keturių valandų žygio vienam kaime sustojom, nes ten, vietos gyventojų teigimu, ryta buvo nastebėta vitebsko vokiečių tankai. Mūsų komandyriai atsiuntė susigandę ir skubiai jaskė apsikasti.

Būrio vadas pasuntė mūsų skyrių užvaigyti viena kolchozą, kuris buvo už 2 km nuo esamos vietos. Tuojau pranešau B., kad yra proga pabėgti. Patekau su savo palydovu į kaimiųjų patrulių porelę. Palydovas jau buvo pažėjęs savo numynęs apie mane, nes jam papasakojau apie mūsų gyvenimą prieš rusų užėmimą. o jis tik stebėjosi ir nenorėjo tikėti, kad yra mas buvę taip ir gyventi. Žvalgyti nemanėm, tik skubėjom pasiekti kokį nors gyvenamąjį namą, kad gautume ko nors valgyti. Su savo palydovu kaimo tarėm eiti vienas į vieną namą, o kitas į kitą, nes kolchozninkas, pats būdamas neturtingas, dvieni nieko nedaręs, dvieni. Palydovą jėjus į namą, jau norėjau bėgti, bet susilaikiau atsimęs, kad bėgsime vist trys karčiu; aš, P. ir B. Jėjau į kitą trobą, ten radau moterį su keliais vaikais. Paprašiau, gal turi ka nors valgomo parduoti. Pasakė, kad neturinti nieko parduoti, bet ka turės — su ma, nim dalinsis. Atnešė gabalą duonos ir dubenį rūgusio pieno. Pasistiprinau ir padėkojęs nuėjau į kolchozo viduri, tikėdamasis ten susitikti B., bet nieko paskirtas tiesiniu patrulių Nuėjęs neradau, bes ir jis, tur būt, ką nors medžiojo užkasti. Aplink mane susirinko daug žmonių, kurie siūlė ir duonos ir pieno, bet aš bijojau daugiau valgyti, kad nesusirgčiau.

Netrukus susirinko ir visas skyrius. Atnešta duonos iškidalinom, o pieną kas norėjo, tas gėrė. Skyrininkas man ir mano palydovui jaakė kolchoze nestikėti žvalgais ir pastebėjus vokiečių dalinius pranešti Maj. bijodamas miniųų vokiečių tankų, mane paliko kolchoze, o pats B. kos arčiau mokyklos Pabėgti buvo visai lengva, nes mano palydovas paliko mane vieną, o pats grįžo prie mokyklos. Vos laika kovinin savim, ar bėgti vienam, ar laukti draugų. Nutariau palaukti.

Mokyklą iš vietos nejudėjo ir sulaukėm saulėlydžio. Susiėj šviežiais atėjo mano palydovas. Jis buvo geros nuotaikos. Pranešė, kad vename kolchoze yra papiauta ir verčiama kiaulė, kad pasiekę Vitebsko būsim iš pirmosios linijos palmiti ir nuvežti užnugarin. Žodžiu, plepėjo visa, kas tik jam lindo į galvą. Apsisukęs labai nudžugęs ir nenorėjęs tas. Grįžę iš posto radome mokyk, ką besirengiančią žygiui. Tuojau surado B ir paklausiau, kodėl jis nebėjęs, nes buvo gera proga pabėgti. Jis sakėsi visą dieną buvęs smarkiai saugojamas ir negalėjęs ištrūkti. Kalbant su B., mano sargybinis visiškai nebėgęs manęs, nes, matyt, jau visiškai pasitikėjo. Šia proga pasinaudojęs nuėjau pas P., kuris buvo kitoj kopoj. P. greit suradau ir griežtai nutarėm žiaurėsnė pabėgti. Grįžęs į kopą ir išsitrikiavę traukėmės toliau.

Mano nuotaika buvo labai gera, nes kiekvienas žrūmelis atrodė vilnianta ir malonus. Pu pusvandžio pasiekėm kolchozą. Ten buvo vertama paskersta kiaulė. Nuo ra pavalges, tačiau nos kiaulienos porcijos nematėm, o sriuba perdėjau savo palydovui, kuris dabar rodė man savo draugiškumą. Pusiaunak. ij prasidėjo smarkus sunkiosios artilerijos šaudymas. Visos mašinos ėjo link mus prabėjo kiti į orą vokiečių raketos. Virš galvų pradėjo skraidyti didelė vokiečių lėktuvai. Kautyn. ės. Atsiskėdę ant grioviu, vaizdavo, paisiaisiau skaudamą koją ir laukiau ateinant P. Trečiai kuopai prisiartinus, prisijungiau prie kairiojo sparno, kur šalia manęs atsirado ir P. Po valandos mes buvo paskutiniai ir eidami 10 m tarpu vienas nuo kito tarėmės kas daryti toliau.

Pamatėm grįžtančias mokyklos pirmąsias gretas. Supratau, kad mokykla palydojo, o tai kliudė mums pabėgti. Pačmė pyktis ir šūkteliėjau P., kad iš čia vis tiek niekur nebėsiu. Nusiavęs batus pradėjau lopti odą tol, kol pasirodė kraujas. Kraujų ištepiau visą koją, kuri atrodė smarkiai sužeista. Kai mokykla už kalnuko dingo mums iš akių, mudu su P. sprukom į rugius ir ten pasislėpę išbuvom apie valandą. Išlindę iš rugių nuėjom pas artimiausią ūkininką, paprašyti ko nors valgyti, nes apetitas vėl buvo neblogas. Jėję radom buvusios mūsų kuopos kursantą rusą Pochomovą. Seimininkė pasiūlė saldaus pieno ir sakėsi nieko daugiau neturinti. Pienas buvo nebologai, nes dar iš vakarykščios dienos turėjom duonos. Su naujuoju pažįstamu kalbos nuomenėjem, nes jš poligono laiku žinojom, kas tai per tipas. Po kiek laiko mus prakalbino skudamasis, kad serga ir negali eti, nes nesirodė, bomes nuo mažos geės didžiuliais skauduliais. Apie mudviejų plangą jam nieko nemėnėjom, nes nenorėjom turėti sau antrąnado tokį draugą Po valandos krūmuose prumigtė, o po pietų, kai važiuos pro šalį kokia nors mašina, mokykla pasivyti. Pasiūlymas buvo primtas ir pasirinkau tosiaisiems viešą sumigom. P. neleidęs greit užmigti ir prašau palaukti, kol užmigs mūsų „draugas“ Po deškimies minučių iš garsaus kvarkimo ir šnervių vėjūpimo pasiaiskinę, kad jis miegąs. Pradėjom pagrindinę kratą: išėmėm iš šautuvo visus šovinius ir apkrėtėm maišelius, tikėdami ten rasti šovinių. Kiek tik radom, viską dėjom į savo globą. Kai „varka“ buvo padaryta, tai šautuvus per vidurį, o šovinius po galva pasidėję užmigom.

Kai nubudau, tai jau buvo sutemęs. Atsikėlęs Pochomovui pasiūliau, gal jis norėtų grįžti į Lietuvą, nes pasiūlikti prie mokyklos grieztai nebenorėjau ir buvau nusistatęs eti, tai baigti. Jis atsakė, kad geriau sutinkąs mirti, negu pasiduoti vokiečiams ir nelaisvę. Po tokio jo atsakymo pareiškiau, kad jis pirmas ir eisiąs, o aš jau daugiau jokių reikalų turėti nebenorim. Išėjom į vieškelį ir sutikę pilietį paklausėm kelio Pochomovas nutraukė Polocko link, o mudu per rugius Liepelio link.

Porą kilometrų paėjus, karinė patrauja pasirodė ir sustoj. Pirmasis, aš rugiuosna numetėm dujokaukes, o vėliau ir kitus nereikalingus daiktus, kurinis buvome apsikarstę. Pasilikom tik šautuvus, šovinius ir dovinius. Naštą numetę pasijutom daug lengviau. Paėję apie ketverta kilometrų labai pavargom. Pasiekę pirmą kolchozą susirinkom nakties ir paprašėm vandens. Aplink mus susirinko daug žmonių, kurie pradėjo paskoti savo ižgyventus vargus. Sužinojęs, kad „Galima ten pabėgti, ti iš žmonių veidų bei kalbų, kad jie labai nepatenkinti buvusia santvarka. Mums bešnekant priaiartino di ztar. ižvaizdos vyrai, kurie vaizdasi buvo karine uniforma, bet be jokių ženklų, o kitas civilis, bet apsirengęs taip gerai, kad Rusijoj tokią iš viso nematyti. Ateivai tuoj ir mumis pasiaiskinę ir pasiūlė papiosai. P. padėkoję nėėmėm, nes abu nerūkėm. Nusikabinome nuo pečių šautuvus ir pasiruošėme visokiems netikėtumams. Nepažįstamieji, mums su tais tuo metu mezgant kalbos, nuėjo savo keliu. Kol dingo iš akių, sekėm, kad iš užpakalio mūsų neukautų. Jie, matyt, irgi to patiso bijojo, nes paėję po keleta žingsnių, vis atsisukdavo pasižiūrėt i mus.

Norėjom eti toliau, bet buvo jau, matyt, pasiaiusyti ka kaime. Kaimeiai žsileidus i platesne kalną, pasidarė gaila tų žmonių, nes bevelk kiekvieno akyse žibėjo ašaros. Viena moterė, mano manyma 40 m. amžiaus, bet kai vėliau sužinojau — turėjo tik 28 metus, pradėjo labai gusės ir verškšlendama pasakojo, kad nėra su suomais derėtis ir kad choze buvo daug mažesnis. Rugių visiškai negavo, o bulvių gavo daug mažiau, negu kirais metais. Nespėjau ištuėti žiemai, bulvės, nors ir gana ekonomiškai vartojamos, pasibaigė, tad pasiūlko be maisto; O kolchoze, jei duonos ir bulvių nėra, tai apie ka kita ir svajot nereikia. Apie maisto vidurį užėjęs smarkesnis laitis. Pati namuose nebėdavo, nes negalėjo žiūrėti i vaikus, kurie nuo bado buvo ištinę. Paramos iš kaimynų negaudavo, nes ir pas juos buvo tas pats. Po savaitės mirė vyresnysis, o kitą dieną ir jaunesnysis sūnus, kuriam buvo vos dvejų metai. Vyro taip pat nebeturėjo, nes jis per Sovmijos — SSSR karą buvo mobilizuotas i darbus ir nebegrįžo. Baigėm pasikalbėjęs, nes norėjom skubiai asiekti pirmąsias vokiečių linijas, o be to, visų skundų ir per dieną nebūtų galima išklausyti.

Mums ruošantis eiti, moterys apipylė klausimais, ar ateę vokiečiai jų nežudys, trobų nedegins ir t.t. Man paaiškinus, kad tai yra vien tik žydų ir komunistų melas, jos labai nudžiugo. Pasiūlinę artimesnio kelio i Liepelį nukeliavome toliau. Saulei leidžiantis sustojom didesniam kolchoze, kuris anksčiau, matyt, buvo bažnytkaimis. Užėjom i pirmą pasitaikusį namuką ir paprašėm nakvynės. Davė nakvynę ir kartu vakarienę. Paklausiau apie bendrus gyvenimo rutuvus kolchoze. Paskėsė tik apie tą kolchozą, kuriame patys dirba. Apie kitus sakėsi nieko nežinąs. Kolchozninkas savo žėnės tuo metu, kai mes kėlėm, tik aplyti kėlė ir dvylika vištų. Už visa tai atiduoti valstybei pyliavą ir pinigais 240 rb., 120 kiaušinių, 60 kg mėsos, 60 kg sviesto arba kai savaitę po 25 litrus pieno, 6 kg vilnų ir paskutiniu metu buvo įsakyta po 12 litrų avies pieno. Visa tai reikėjo punktualiai pristatyti valdžiai, o duoklės neėjęs, dėlto pradėda šį tą konfiskuoti. Kai jau nebėra ko konfiskuoti, veža į Sibrų miško kirsti arba į Kazachstaną, kur tyruose apgyvendinąvo.

Pakausiau kaip buvo su vilnom, pinigais, o ypatingai avies pienu, kurio ir už pinigus nebuvo galima gauti, nes ju kolchoze tik keturi turėjo po avį, bet pienu jos neduodavo. Jei kuri ir duodavo, tai labai mažai. J tai niekas nekreipė dėmesio, ar iš viso augini avį, ar ne, vis tiek reikėjo vėmas ir pienas, kai jo žėnės iškausus, pristatytą. Iš miesto atvažiavęs „garbingas“ partijos atstovas žydas ir ant statinės žėnės rusiškai kalbėjo, kad kol kochozas ne vien politiškai atsilikęs, tačiau ir skirtos pyliavos neišpildo. Kolchozninkus vadindavo „socialistiniais lėvyseis“ ir pasiūlė bei kontrrevoliucionieriais. ir tol plėsdavo, kol gerklė užkimdavo. Kai iš minios kas nors pradėdavo klausinėti, iš kur gauti tokią avį, kurios pienu reikėjo, maį saika pieno, tuomet „garbingasis“ partijos šūnas atsakydavo: „Tuoj pamatysite.“ Pakviesdavo kino mechanika, kurį žėnomet karto atsivesdavo, ir įsakydavo padėmonstruoti pavyzdinių avių šėkl. Vakare i žėną, o dieną i mitingą tvirkėdavo būtinai visi atvykti, o kas neatvykdavo, buvo laikomas kontrrevoliucionieriumi. Pabaigus demonstruoti filmą, partijos atstovas paaiškindavo kaip tas avys užlaikomos ir kodėl jas galima melėti. Ir kad vėl tai būtų galima pasiekti, reikią taip kelti politinį lygį ir vakare nebėgti gulti arba savos žėmės dirbti, bet reikią eiti i vietos komjaunuolų valdybą ir pasakėtis. Tai pagerinus šėkl ir padės lengviau įsigyti avių. Po tokio pranešimo partietis, sėdęs į mašiną, dumdavo atgal i Liepelį. Kolchozninkai nespėjęs pareiti namo pradėdavo audėti ir jis nemiegojęs turėdavo eiti i darbą. Tėkdavo dirbti 16 — 18 val., o kartą buvo reikėjo savo žėnę, kad žėmos metu turėtų ką pavalgyti. Už dėnės darbą gaudavo ir „atlyginimą“... 9 kapeikas pinigais ir 100 gramų duonos, jei atliekai metinį planą. Bet dažniausiai negalima metinio plano atlikti. Tai bevelk visuomet vasarą uždirbtos duonos ir pamatyt negėnąą. Paprindinis maistas buvo bulvės ir šutintos avižos bei miežiai, mėsos tik spalio revoliucijos šventės proga šėk tiek gaudavo.

Miesto krautuvėse buvo galima gauti duonos, bet kolchozininkams ją pirkti buvo uždrausta. Norma esantl, tai ir turi jos žėnėl. Drabužių ar batų taip pat buvo galima gauti, bet kolchozininkas neturėjo tiek pinigų, kad galėtų nusipirkti. Jei kurs ir turėjęs, tai tuos batus sutaupę, tai vis tiek buvo sunku, nes drabužiai ir apavas buvo labai brangūs. Norint nupirkti batus, reikėdavo atnešti senuosius, kad nebėtų daromos staigos; taip pat labai ilgai tekdavo stėvėti eilėje. Paskutinieji nieko nebėgavodavo, nes viskas buvo išpirkta. Kai diena stovėjęs negavęs, tai ir negausi, nes per tą dėnėsius tėra duodama tik viena laisva diena. O jei kurs po tripų mėsėsių antrą kartą atėjęs sulaukia eilės, tai jau motuže, Grįšiu, kai laisvė sužydės!..

Dar daug sulank tokių gegužių
Ir daug pavasarių tokių!
Nes Tu, tik Tu, mano motuže,
Tik Tu vis mylinčių akių

K. Visi susėdom, pasidalinom įspūdžiais ir atrodė, kad bėgome lyg susitarę. Vakarop pasiekėm Liepelį ir nuėjom i laikinąją belaisvių stovyklą. Ten radom dar 4 lietuvius. Mes buvome nuo rusų atskirti ir laikomi nuošalai. Diena po dienos lietuvių skaičius vis didėjo ir kai pasiekėm Lydą susidarė 60 žmonių. Pas mus drauge buvo keletas Rusijos lietuvių, kurie nuo seno ten buvo likę. Jie kalba gana puikiai lietuviškai kurie taip tarme. Sako, kad vaikus taip pat išmokė kalbėt lietuviškai. Labai norėtų grįžti i Lietuvą, bet vieni nieko negali padaryt. Taip pat buvo keletas latvių ir estų. Po kokio mėnesio pradėjo mus kasdien po tris ižleisti. Po trijų savaičių buvome visi paleisti.

St. Š.-is

JURGIS URBONAS - ŠERMUKŠNĖLIS

Kario Motinai

Jau daug saukėt Tu regėtų
Ir daug pavasarių tokių;
Kiek vargo, aimanų prašėę,
Bet Tu vis mylinčių akių.

Tik Tu ant lango vis rymėji,
Laukdama grįžtančio sūnaus;
Vlena kitąpi po mūkos kojų;
Sauki palaimos iš dangaus.

Klausai, kaip nakty liepos osia.
Regi bekrintančias žvaigždes —
Alpstį viena. Bet ne, motuže,
Grįšiu, kai laisvė sužydės!..

Dar daug sulank tokių gegužių
Ir daug pavasarių tokių!
Nes Tu, tik Tu, mano motuže,
Tik Tu vis mylinčių akių

Nežinau, iš kur pas mane užklydo šis dėsperiaus gabalėlis, Paždėrėti ne koks: nuvaldėrėtas, tačiau ir ne ugnikal iškaitoma, lyg gydytojo rašysena prikeverzos. Kodėl aš jo nedėmėtau, nesuprantu. Atvirškčiai, susidomėsiau, galima sakyti, kaip tikrasis dėmonėjau jo turiniu. Perskaitęs jo kiu būdu negalėjau įspėti, ar tai dėnoraštis, ar laiškas, ar novelė, ar kronika, ar bala žino kas. Pavėdinau, tačiau, „kronika“, nors visko gali būti, kad to lapuko autorius, kuris aš nepažįstu ir kuris gal dėsėjimu ir nesąąlis, ir nėra gal i Petras Jonaitis, tikrai dėl to bus nepatenkintas.

Siandien panorau tą lapuką pasiaiskyti antra kartą. Ladio yra sekmadienis. O ka gi daugiau veiksi? Daryk ką nori, bet geresnio dalyko, kaip skaitymas sekmadieni, sunku atskaitoj, tokiu būdu neišgalvosi! Na, tai pradėkim...

Virštutinis lapelio kampas nupėtas, todėl iš datos belikęs tik skaitlius „40 m Būtų lyg ir neaiškus, koks šimtmetis turima galvoj, bet pažiūrėjus priešą šviesą, popieriuje galima iškaityti: „Petrolėinai“. Apdojimas negali būti, nes tokio dėsėjimo kad devynioliktam šimtmety Petrolėiniuose negamino lietuviškojo popieriaus.

Pirmiausia „kronika“ mums atskleidžia tokį vaizdą: puiki pavasario diena nuo ką tik pravažiavusių tankų apdulkėjusi paplentė ir plentu besitiąs ižgyvęs sunkvežimis. Aplinkui — gražte išvaizduoti — kalnas, idilikki beržynėlai, mažytės kapinaitės ir kitkas. Žodžiu, lietuviško sodžiaus aplinkuma. Tos ižgyvęs sunkvežimis kuriąs nes čia užkliuvom, greičiausiai jungė Vilnių su Kaunu, nors „kronikos“ autorius to ir nesako. Gali būti, kad jis — vadinasi, autoriaus — ko gero, jau ir mires, o „de mortuis aut bene aut nihil“, tačiau už jo paslaptingumą vis tiek pykstu.

Ižgyvęs, nes per ilgą laiką sunkvežimis, o prieiasi ją žingsniuojąs kažkoks vidutinio ūgio vyras. Veidas iškaites, fizai paraltyti, kelnės ir marškinėliai iš šilko žalioosi. Eigulis, vadinas. Sunkvežimis, prisirites prie eigulio, taip užgieda visais savo ikčiliausiais stabdžiais, kad paplentės pajautusiems, tuojautydami stikią, palyginti, niekis prieš jutimą, nuo stabdžių muzikos apėmusi eigulį. Iš sunkvežimio, tokiu tik su tokiu trukšmu susidėvė sustabdyti, kyšteli raudonarmiečio uniforma vyras. Ant apiklaikę skiaučių matyti kell keturkampiai. Su laipsniu, vadinas. Siaip apie išvaizdą nieko ypatingo nepasakytum: perdaug jau jis dulkinas, kad galėtum ką nors ižūrėtti. Tik žymu, kad perdaug artį prie nosies priėikiausios žaizdos akutės kažkaip labai ižaistiąsi mirksi.

— Supranti rusiškai? — kreipiasi jis i eigulį ir bakst pirštu į žėmėlapį, rodydamas Kėdainius.

Pasirodo, eigulis rusiškai supratęs.

— Kiek kilometrai dar liko iki Kauno, o iš ten i Kėdainius?

— Hm, — eigulis mustebo. Bet juk čia paplentėj yra kilometriniai stulpeliai. Pagaliau, turint žėmėlapį...

Vokiečias čia supaisyęs jūsų stulpeliusi? O kurtiems galams čia žėmėlapis? Juk žėmėlapy kilometrai nesurašyti.

Eigulis, matyt, nežinoęs kaip rusiškai „mastelis“. Jis iš anksto nepasitikėj savo aiškinimų vaisingumu, todėl nurauna pakėjėl beaugančią smilgą, ją apvyniękęs išmauęs tuoj pat ižsiaiškinęs nuo esamos vietos iki Kėdainių, paskui tą šiaudėl prideda prie mastelio.

— Matėdang — sako jis, — bus septyniasdešimt kilometrų

Aziatiškos akutės pasidaro dvigubai platesnės:

Kiek?

— Septyniasdešimt...

— Tai taui! Mano apskaičiėvimu už kelių kilometrų turėjo būti Kauno, o Kėdainiai tai jau taip, kaip iš Kauno. Juk pas jua čia vokias vieto!... Hm... o kokiu būdu čia matuojama? Sitaip? Keista, veip ar to neįtinąjau... Matyt, senos laidos žėmėlapiose nėra numurotoj ir matuoti. Bet ką dabar daryti? Man jsakyta žiandien pirmą valanda pristatyti i Kėdainius.

K. Visi susėdom, pasidalinom įspūdiais ir atrodė, kad bėgome lyg susitarę. Vakarop pasiekėm Liepelį ir nuėjom i laikinąją belaisvių stovyklą. Ten radom dar 4 lietuvius. Mes buvome nuo rusų atskirti ir laikomi nuošalai. Diena po dienos lietuvių skaičius vis didėjo ir kai pasiekėm Lydą susidarė 60 žmonių. Pas mus drauge buvo keletas Rusijos lietuvių, kurie nuo seno ten buvo likę. Jie kalba gana puikiai lietuviškai kuria nors tarme. Sako, kad vaikus taip pat išmokė kalbėt lietuviškai. Labai norėtų grįžti i Lietuvą, bet vieni nieko negali padaryt. Taip pat buvo keletas latvių ir estų. Po kokio mėnesio pradėjo mus kasdien po tris ižleisti. Po trijų savaičių buvome visi paleisti.

St. Š.-is

ŽVALYGBOJE

N. dalinys, skirtas specialiai tik banditų medžiokliui, apie vidurnakčį grįžta į D. miestelį. Po sunkaus ir ilgo žygio policis visus vilnos viliojo, todėl iki 10 nuo mūsų bunkerio nieko tik knarkitinas girdėti. Nepraėjo nė trys valandos nuo mūsų grįžimo, dinlio budėtojas skelbia pavoju. Per kiteną pusvalandį viską vyrai šiekiniot pilna kautynių apranga. Uždavinys ij kartą atrodo visai paprastas: dalinys turi užimti du kaimus, jei ten tuo laiku bus banditų, o jei ne bėgimo — tai tuose kaimuose apsistojus iš.

Skubiai pakraunama į roges municija, ginklai ir sėdimės išvykstam. Auštant turime būti prie kaimų. Sėdėmis vaišuoti jau ne naujiena ir kiekvienas apsiprato gana lengvas. Bet kiek blogiau su municija ir maistu prikraustomis rogėmis. Čia arklial sukrenta į sniegą, čia rogių nebėsi, velka, todėl vyrai visur padeda savo jėgomis.

Prie auštant išsidėstome prie miestelio kaimų. Bet, deja, kaimuose banditų neradame. Sulaikome bet kokį judėjimą ir pirmiausia stengiamės išsirinkti pozicijas, kur reikėtų atremti priešo puolimą, kiekvienas turėtume patogią vietą.

Pagaliau viskas kuo puikiausiai įrengta ir jau pradėjo tirsti. Iššautys stiprios sargybos su sunkiosiomis ugnies priemonėmis, dalis vyrų pasilieka budėti, o dalis prisnūsti. Mūrs esame ir labai švarėg, bet nežinomoj vietoj, kur laukiama priešo puolimo, miegas nelabai vilioja. Daugiausia rūkoma, pasakojami įvairūs atsitikimai, o kiti mėgina net užsėlę palošti. Bet praleidus pusę nakties kompanijos išyra ir lieka tik budintieji su pusiau primerktomis akimis.

Pirmoji nakties praėjo labai ramai — be jokio šūvio. Grįžusi dienos metu išsiųsta žvalgyba taip pat nieko gero nepranešė.

Antroji nakts taip pat praeina vi- sai ramiai, kur-ne-kur pasigirsta tik atskiras šūvis. Dienos žvalgyba, paduotais aplynkės žėmėlapiais, irgi nieko jdomio nepasteb̃ėjo.

Pagaliau vyrus apstojo įvairūs rusų namų gyvūnai. Vyrai raivosi, kraiposi ir ne dienos metu negali prisnūsti. Čia kakta šveitėsi, atsargiai jaudina oda, čia blakė gana padoriai įkanda, o didžiulis tarakonas, pritūpęs prie nosies, tikrina kvėpavimą. Po pietų, vaišės baigėsi, vyrai pasikuria vienintelę tame kaime esančią pirtį. Jau ir temsta, o vyrai vis dar maudosi. Patruliš pjėnia, bet baigtę, nieko nes judėjimo prie pirties trukdo sekti. Mat, pirties esanti tolokai nuo kaimo ir prie pat pirties prieina krūmai.

Įspėjęs vyrus, patruliš pacina už kito metro ir seka toliau. Iš mato, kaip ėšeina iš pirties vienas, antras ir trečias. Kad jam būtų dar aiškiau, jis eina dar aykį pasitikrinti. Tamsumoje prie pirtelės jis pamatė šešiu, kuris už jos pasislėpė. Patruliui kilo įtarimas, kad čia galįs būti priešo žvalgas, bet drauge ir abejoja, nes galįs dar būti užsiėjęs savasis. Nuėdamas įsitikinti sušukė „Paroli.“ Bet vietoj atsakymo pasigirdo šūvis, todėl pasidarė visai aišku.

Sargybinis metėsi ant žėmės ir čemė šaudytі, kad įspėtų drauguos ir „pasiaukštęs“ priešas žvalgą.

Bežiūrint visi atsidūrė pozicijose. Iš krūmų pasipylė gana stipri ugnis. Ore pakibo raketa. Vyrai pasiėmė krūmų pakrašty išsidėsčiusį priešą. Mūsų ginklai užtvėrė ugnies sienę ir bežiūrint priešo ugnis susilpnėjo, pagaliau ir visai nutilo. Tamsu, nors į akį durk, nieko neatsatyti, todėl ir priešą perekėsti neįmanoma.

Kitą dieną anksti rytą banditų pėdomis išvyksta žvalgyba, kurios uždavinys surasti banditų lindynes, išsiaiškinti ją skaičių. Žvalgyba baltais drabužais su sėdėmis, beveik kiekvienas automatiniu pistoletu, išvyksta. Vyksta prišiaikydami banditų lindinės taką. Už puskilometro nėra kaimo jindome į krūmus. Važiuojame labai atsargiai, kreipdami dėmesio ne tiek į priešą, kiek į jo padėtas minas. Iš tikrųjų ir nekliūvo. Vos miėjį tunį rado gerai užmaskuotą mėną. Ją išimame. Važiuojame miško tolian. Tiendame į didelį tankumyną. Jau ir slides tenka padėti. Itempiai slenkame tolyn. Vagas karp ranka, kad deginam mūsų ir šiekiniot arkliu prunkšnimą. Patejus toliau pažvalgyti, buvo pastebėta pora nuklinkytų arklių — pavalkai ir rogės. Traputi tolian matyti bunkerio. Kad būtų galima išaiškinti priešo jėgas, nutarta staiga puti bunkerį, palinti arklius su rogėmis ir kol priešas susižinoriensis, sugrįžti žiemos ir kitą kartą. Taip ir padaryta. Paruošti automatai ir granatos: laukiame komandos. Komanda! Vyrai vieni šuolio pasiekė bunkerį, metė granatos ginklo ko savo darbą. Banditai, nesusižorientavę kas dedasi, leidosi bėgti, o kiti buvę bunkeryje. Žuvo. Bėgantieji taip pat buvo gerai „pavaišinti“ ugnimi.

Paskubomis susikrovėme į roges prie bunkerio ir bunkeryje rastą turtą ir pradėjome trauktis atgal, nes priešas galįs šaudyti iš visų savo turimų ginklų. Mes, pakloję keletą banditų, su pora pakinktų arklių į roges, kuriose buvo pasikraustos iš priešo pusės granatos, šaudmenys, slidės ir kt., visi sveiki, iškyrus vaką, kuris lengvai sužeistas granatos skeveldros į ranką, grįžome į savo kaimą. Po kiek laiko buvo gautas įsakymas mums grįžti į D. miestelį, o rytojaus dieną tame miške vyko gana atkaklios kautynės, kuriose mūsų puolė kitos mūsų stambios jėgos.

Ev. Br.

Rytai, 1943 m. kovo mėn.

Iš Mūsų VYENMAS

Velykos pas sužeistuosius karius

Vilniaus įgulos lietuviškųjų dalinių kariai šventė savąjį Velnio karininko. „Kario“ vyr. redaktoriaus ir Vilniaus Sav. Dalių kapelono iniciatyva, Velykų pirmąją dieną priešpietinėmis valandomis buvo surengtas sužeistųjų mūsų karių lankymas kelose Vilniaus ligoninėse. Karių šėlmų suaukotos velykinės dovanėlės mūsų sužeistieiems vyrams sudėrė tikrą džiaugsmo šventę; juo labiau, kad jų nepamiršta retkarčiais aplankyti ne tik Savisaugos Dalių, bei karių šėlmų atstovai, bet laip pat ir mūsų aukštieji administracijos pareigūnai. Tuo pačiu metu ir šių Velykų šventėj proga mūsų karius aplankė ponas Vilniaus miesto burmistras ats. gen. št. plk. K. Dabkevičius, taip pat įstaigos sužeistiesiems velykinių dovanėlių. LSD Ryšių Karininko Štabo vardu sužeistuosiusi lankė tš Kauno atvykęs gen. št. plk. Kraunaitis.

Apsilankiusieji mūsų sužeistuosius vyrus pasveikino Velykų proga proga, palinkėdami kuo greičiausiai pasveikti ir vėl stoti į darbą ir tarnybą prie bičiulių ir vyrų. Per vyrus Lietuvos laisvą sveiką. Susėdėjęsi karių labai jautriai sutiko sveikinimus ir buvo nuoširdžiai dėkingi už spėlankymą ir dovanėles su velykinėmis margučiais.

Šio sužeistųjų lankymo iniciatoriai tikiai, kad ir ateityje mūsų sužeistieji kariai turėtų būti nepamiršti, o ne vien tik metinių šventų progomis. Iš lietuviškosios visuomenės puses reikia laukti nuoširdžios šiam reikalui paramos. Sn.

Karių Rekolekcijos Rytuose

N. Br. karėnas, stovintiems Rytuose, S. miest., ltn. B. vadovaujant ir vietos klebonui sutikus buvo pakviestas kainyninės parapijos, mokas lietuviškai, kuniigas ir atlikęs rekolekcijas Lietuviškosios kariams, kovojantiems Rytuose, pasakytas pamokslas. Pamaldų metu vietos parapijos vargoninėlinė vyrų grupė pritarian vargoninėlei kelei lietuviškų giesmių, kurios vietos parapijos visuomenei padarė gražų įspūdį.

Psk. Puotra

♦ PAIEŠKOMI DINGĘ KARIAI ♦

Kas žinote apie tolimesnį likimą J. ltn. JUOZO RIMKAUS, tarnavusio 262. Sp. P. 1941. VI. 14 d. iš Varėnos poligone išvežto į Rusiją. Prašoma pranešti motinai Vincentai Rimkienei. Antininkų km., Girdišės p. o., Tauragės aps.

♦ PRAŠO ATSILIEPTI ♦

Rytuose esančius karius Algimą Griškėną, A. Girnių ir Antaną Ožolą prašome pranešti „Kario“ redakcijai savo adresus.

♦ NORI SUSIRAŠINĖTI ♦

Norėtų susiraišinėti su lietuviais kariais Rytuose: — Jonas Misiūnas, Uvainių km., Kazlėlikio p. ag., Raišiškio aps.

Išjungėme ir stambesnį savųjų aklinį

Po 20 mėnesių sunkaus ir įtempto darbo kovoje prieš bolševizmą, grįžome iš Rytų prie stambesnio lietuviško darinio.

Per tą laiką daug teko patirti ir visko pergyventi bolševizmo ir karo paptaisiu. Ugnis. Patinomos karos ir Rusijos žiema, ką reiškia būti ilgesnį laiką toli atskirtiems nuo Tėvynės ir artimųjų. Mes užsižiūrėdamiesi ir dvasia ir širdimi sparesni ir kietesni palikome kovoje prieš bolševizmą. Už tai mūsų visų krūtinės puošia „Ostmedaille“ — Rytų kovinio medalio nuopelnams. Ir keletui iš mūsų „Tapferkeitsauszeichnung für Angehörige der Ost-völker 2 klasse I Stufe“ (Narsumo ženklas rytiečiams) medalio žymi. Ir ta juostelė už drąsą ir narsumą kautynėse.

Su liūdesiu širdyje prisimenam savo vadą majorą B. ir kelius kitus visus drauguus, kurie žuvo mūsų ėšlėse, kautynėse su bolševikais.

Labai daug laiko tekdavo išbūti kelionėse, pasiimant įvairias tarnybines pareigas, todėl kartais savo dalinio žinomų nematydavome po dvi savaites ir daugiau. O surgėjus būdavo ir apie ką. Bet, deja, žinoma, daugiausia apie kelionėse patirtus įspūdžius ir pergyvenimus.

Su kokiu nekantrumu laukdavome dienos, grįžtančių iš ir tostogų. Niekad nepraleisdavome progų grįžusio iš atostogų smulkiai iklausinėti apie savąjį kraštą, nors jis visada su malonumu pats viską papasakodavo iš mėlesios padangės, prarėjęsiu atostogų, ir visuomet pavaišindavo mamytės pagamintu sūriu, lietuviškais lašiniukais ar kitais skanėstais. Taip pat nepamiršdavo ir lietuviškos spaudos atvežti.

Nuoširdžiai dėkojame artimiesiems, pažįstamiems, mokslevikiams, laikraščių redakcijoms ir šiems kurie tik mus, tolo atskirtus nuo žimės, kraštio ir jo pasilaisiusius supratę užjautė, atsiųsdami spaudos ir knygų. Taip pat dėkojame visuomenei už suaukotus šiltus drabužius, kurių gavome praėjusią žiemą.

Didžiausius buvo mūsų džiaugsmas iš Tėvynės gauti laikraščiai, knygos, laiškai ir kt., kurie į mūsų margą karinį gyvenimą įnešdavo daug džiaugsmo ir įvairimo. Ne tik sutrumpindavo kartais nuobodžiai slenkantį laiką, bet ir sieką nutekdavo patriotiškai ir karžygiškai. Vieną mūsų gautų laiškų čia duodu:

„Kary,

„Garbė Žuvusiems už Tėvynę ir garbė Tėvynei, kad yra kam už ją žūti“. Neliūnai, kodėl pradėjau rašyti? Ne, ne todėl, kad norėdamas Tėvynę, padrąsinti? Ne, to nereikia, aš žinau, kad Lietuvos sūnūs drąsūs karžygiai, stiprūs ąžuoliai, jie mėgsta ir kovą, ir kelią palikti tą, kuris širdžiai branginasis. Nors ir didžiausia audra jam grės, jis su pasiryžimu viską nugalės. Kas pasiryžta laimėti ir žūti, tas vieni ir kiti nugalės. Ir aš manau, kad pasiryžimas ir drąsa yra geriausi tavo draugai, Kary.

Kokia aš nelaimingas, kad gimiau mergaitė. Ir kad aš bičiau karys ir galėčiau stoti į jūsų eiles, atkeršyčiau priešui už savo broli, draugę ir už visus Lietuvos sūnus. Bet užteks tos eilaitinės skaistės, kas tos, kuo nori, būsi, tuo ir tapsi, kas esi.

Kary, nepasijuok iš mano menko laiškučio, kad aš kaip vaikas nusiskundžiau savo nelemtu likimu, bet kaip vaikas ir tas pasiryžimas už mus už išvečtus brolius ir seseris, kad jie, jei dar gyvi, surgėtų savo brangiojon Tėvynėn ir grožėtųsi jos meisvąja padange.

Taip pat bičiau labai dėkinga, jei gu ką nors daugiau parašytumėt ir „Karį“, kaip tiktą praleidžiat fronte. „Karys“ mylimiausias laikraštis, kurį skaitau, ir viskas, kas jame yra, jdomu.

Tad dovanokit, kad aš tokia nekaulinė, ir jūsų nepaskelbtumėt, bet šiau laiškę. Senial norėjau rašyti, bet neturėjau adreso; dabar adresą radau „Karyr“. Rašau, bet nežinau, ar laiškas nešiela. Jus ne ne.

Tad linkiu jums greitai nugalėti priešą ir laimingai grįžti į Tėvynę Lietuvą.

Šiauliai, 1942. X. 5.

Jaunuolė“.

Nors dabar esame toli nuo troto ir tėsiogimis pavojus gyvybei negresia, bet pareigos ir čia nei kiek nesmilsta turi reikšmės kovoje prieš bolševizmą. Mes žinome, kad esame uždavinys dar nebaigtas, kol nebus galutinai sunaikintas bolševizmas.

Psk. P. Levickas

Feldpost Nr. 42891

KARYS

Nr. 18 (180) Vilnius, 1943 m. gegužės 1 d.

PRENUMERATA metams — 6 RM; pusei metų — 3 RM; ketvirčiui metų — 1,50 RM. Užsisakoma mėn. kaip metų ketvirčiai. Prisitaikant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn. IV — VI ir t. t.

ATSISVEIKINTA SU TOLESNIAIS LIETUVIAIS KARIAIS SAVANORIAIS

ON. KAUNAS. Šeštadieni prieš piet Lietuvos saugumo grities komendantas generolas majoras Justas vėl atsisveikino su transportu lietuviu kariu savanoriu, kurie buvo paskutinį kartą Tėvynėje išsiriikiavę prie žalumynais papuošto traukinio. Perone buvo susirinkę daugybe giminių, kai Lietuvos saugumo grities komendanto orkestras grojo maršus. Generolas majoras Justas nusiridinęs žodžiais kreipėsi į išvykstančius karius savanorius, kurie įsijungė į vokiečių armijos frontą kovai su bendruoju priešiu. Generolas majoras Justas paraėjęs viltį, kad jie pasirelkė drąsais kareiviais. Raudonojo Kryžiaus seselės rūpinos kariais savaneriais, kol jie sulipo į vagonus. Aidint nuokirdiems atsisveikinimo šūkiams, traukinys išvažiavo iš stoties.

Kas naujo LIETUVOJE

— Prasidėjus žemės ūkio darbams, nuo balandžio 15 d. visoje Lietuvoje sustabdytas iš ūkininkų pastočių ėmimas. Dabar ūkininkas pastotes duos tik karo reikalams.

— Vilniaus aps. ūkininkams paskirta 9.600 kg įvairios gelžies žemės ūkio įrankių remontui. Gelžis bus paskirstyta į kooperatyvus, iš kurių ūkininkai galės ją nusipirkti. Perkant reikalinga kooperatyvo vedėjui parodyti valsčiaus viršaičio pažymėjimas, kad tvarkingai atliekamos žemės ūkio prievolės.

—Šiemet dėvėtųjų drabužių paskirstymas pavestas „Sodybai". Daržovių paskirstymo bazės yra kiekviename apskrities mieste. Sutartis daržovems auginti sudaro ir daržovių sėklas dėvėto „Sodybos" skyrius, poskyriai ir kai kurie nuolatiniai supirkimo punktai.

— II Vilniaus apskrities kontroliuojamų pasėlėtynų 1 Minsko sritį pagerinimui ten esamo paukščių ūkio , artimiausiu laiku bus pasiųsta per 1000 kiaušinių.

— Vidaus Reikalų Vadybos Visuomeninių Reikalų Departamento direktoriumi nuo balandžio 16 d. paskirtas Jonas Kriščiūnas.

— Kaune ir Vilniaus imoniu ir įstaigų virtuvėms yra paskirta vienkartiniai po 100 gr svogūnų vienam valgytojui.

— Cukrinių runkelių auginimams, įsigijimui bent kiek teoretinių žinių, išleista knygelė „Kai ir žinoti cukrinių runkelių auginimas". Knygelės auginėjams dalijamos nemokamai.

— Cukrinių runkelių auginimui paskatinti panaudojamos visos galimos priemonės. Iš tų priemonių paminetinos sekančios: Augintojas gauna nemokamai: 1) cukrinių runkelių sėklos 20 kg vienam hektarui 2) 40% išspaudų nuo pristatyto cukr. runkelių kiekio, 3) 11,2% melasos nuo pristatyto cukr. runkelių kiekio, 4) 7% kalkių purvo, skaitiuojant nuo pristatyto cukr. runkelių kiekio.

Augintojas gauna už grynus pirnigus: 1) 6 kg 700 gramų cukraus už kiekvieną 10 dv. centnerių cukr. fabrikui pristatytų cukrinių runkelių (apie 80 — 100 kg cukraus vienam hektarui), 2) 100 kg kalio druskos vienam hektarui, 3) 100 kg saletros vienam hektarui.

Sumažinamos kitos prievolės: už kiekvieną 100 dv. centnerių cukraus fabrikų pristatytų runkelių atleidžiama nuo pristatymo 10 dv. cnt. bulvių ir 1 dv. cnt. avižų.

Kultūrinės naujienos

Didžiosios Savaitės metu Vilniaus Katedroje įvyko didelės religinės muzikos koncertas, kuriame dalyvavo Vilniaus Operos solistai K. Gutauskas, V. Baltrušaitis, Janaitytė - Gutauskienė, Ivaškė, Kaupelytė - Kaveckienė, smuikininkas K. Juodelis,vargonais pritarė K. Kaveckas.

Panašus religinės muzikos koncertas Didžiosios Savaitės metu įvyko ir Kaune, Studentų bažnyčioje. Programoje dalyvavo Balys Dvarionas, dainininkė Beatrizė Grincevičiūtė, bas - baritonas Antanas Paukštys ir smuikininkas Iz. Vaitiūnas

— Rytų Lietuvoje pažymėtina yra vaidinimų tradicija. Čia net pagarsėjusios savo vaidinimais net atskiros parapijos. Kai kur dėl esančių sąlygų negalima buvo dar ir ligi šiolei tų vaidinimų tradicijos tęsti. Štai, neseniai atgaivinta vaidinimų tradicija Eišiškėse, kur buvo suvaidinta Kuzmos 6 veiksmų drama „Brandonėjė vasa".

— Balandžio mėnesio paskutinė mis dienomis Vilniuje įvyko koncertas parinkti dalyviams muzikiniam Šiaulių Miesto Teatro ansamblui. Šis ansamblis netrukus pradės ruošti Paul Linckės operetę „Gri — Gri"

—Paremti ir paskatinti dailininkų kūrybą, Ukmergės mokytojai parengė muisiatsiųsti parinkti dailininkų kūrinius mokykloms papuošti.

— Balandžio 29 d. visa Lietuva minėjo mūnų didįjį rašytoją Juozą Tumą - Vaižganta, nuo kurio mirties tą dieną sukako lygiai šešimt metų.

— Vilniuje gyvenantis bažnytinio meno žinovas skulptorius Juozas Daugėlavičius nesenai pabaigė savo skulptūrą, vaizduojančią dvi epochas literiuvų religiniame gyvenime ir pagonybę ir krikščionybę. Iš ąžuolo kelmo, kuris yra nelyginant simbolis senosios lietuvių tikybos, išauga atžala, kurios viršūnėje kopytėlė su lietuvių lautiniais ornamentais. Šią skulptūrą nupirko „Dailės" kooperatyvas.

—Šiais metais suėjna 75 metai žymiojo mūsų laikų vyrui Petrui Taip pat šiemet jis švenčia ir 45 metų kūrybinio darbo sukakti.

— Birštone Profesinų Sąjungų pastangomis visuomenei suruošta koncerte dalyvavo solistė R. Paulauskaitė, A. Žalkauskas, Vl. Česas, J. Stasiūnas. Akompanavo pianistė Aid. Rajauskaitė.

— Kauno Jaunimo Teatre Danutės Nasvytytės studija surucše du iš eilės ritminės gimnastikos vakarus, suslauksiusius didelio pasisekimo.

Gegužės pirmomis dienomis Danutės Nasvytytės studijos mokinės koncertuos Vilniuje.

— Kauno Vytauto Didžiojo Universiteto studentų kvartetas šiemet mini savo trejų metų sukaktuves. Ta proga Kaune vasiuomenei suslaimas platus koncertas, kurio pelnas bus skiriamas Savitarpinės Pagalbos naudai. Kvartetė dalyvauja Liudas Jarošekas — tenoras, Vytautas Zmuidzinavičius — pirmas tenoras, Liudas Algirdas Matiukonis — baritonas ir Aleksas Pavilionis — bosas. Kvarteto vadovas yra Liudas Jarošekas.

Sportas

Prieš Velykas Kaune įvykusiose Lietuvos stalo teniso pirmenybėse dalyvauti buvo isiraše per 70 dalyvių, tačiau į varžybas stojo maždaug neg pusė.

Vyrų vieneto finale susitiko Variakojis (Siaulių Sarūnas) ir Dzindziliauskas (LFLS). Prieš tai pusfinalio pirmasis įveikė Valotka 21-5, 21-8 ir 21-10, o antrasis — Zdanavičių 21-19, 21-17 ir 21-13. Gyva ir įdomi finalinė kova, kurioje abu žaidėjai pademonstravo aukštą klasę, baigėsi Variakojo laimėjimu 21-14, 21-17 ir 21-17.

Moterų vieneto varžybose iš įvesiąsiusių iš dalyvių rungtis stojo tik 6. Čia finalistėmis tapo Jenkauskaitė (Vilniaus LFLS) ir Vitartaitė (Panevėžio Perkūnas). Blankų įspūdį palikusi jų kova dėmesiteresė varde Vitartatei — 21-11, 21-7, 19-21 ir 21-13.

Vyrų dvejeto varžybose pirmą vietą laimėjo Variakojis-Gudinavičius (Siaulių Sarūnas), baigmėje įveikę Pivoriūną - Liaga (Siaulių Gubernija) 23-21, 21-19 ir 21-12.

Moterų dvejeto meisterių vietą laimėjo Vitartaitė (Panevėžio Perkūnas) — Repšytė (Kauno Perkūnas), finale įveikusios Astrauskaitė — Pauliukevičiūtė (LFLS) 21-17, 21-9 ir 21-19.

Mišrame dvejete buvo įrašyta 13 porų, tačiau dalyvavo tik 4. Pirmą vietą laimėjo Vitartaitė (Panevėžio Perkūnas)—Variakojis (Siaulių Sarūnas), penkių setų kovoje įveikę Pauliukevičiūtę (LFLS) — Bružą (Kauno Perkūnas) 20-22, 21-18, 21-8, 21-19 ir 21-18.

Po varžybų laimėtojams įteiktos dovanos.

Po Lietuvos pirmenybių Siaulių Sarūnas sužaidė draugiškas stalo teniso rungtynes su Kauno Perkūno Siaulėjai pastirodė pranašesni ir laimėjo 5 — 2.

Baigę pirmenybių rungtynes, KTK krepšininkai stengiasi kiek galėdami užmegzti ryšius su provincijos komandomis. Paskutiniu metu jie viešėjo Telšiuose, kur žaidė draugiškas rungtynes su 1942 m. Lietuvos vicemeisteriu vietos Dėtugu. Labai įsizaitikos rungtynės tik po pratesimo davė pergale kauniečiams viena taško persvara — 25 : 24 (15-13, 22-22).

Ryšininkas tikrina telefono liniją

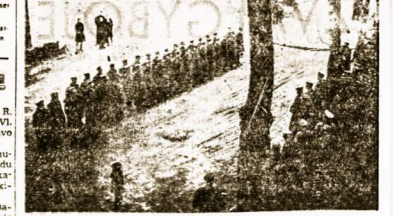

Dainys, gavęs naują paskirtį, atsis veikina su buv. savo vižininkais.

UŽSIENIO ŽINIOS

ROMA, IV-28. Pagal Dučės pradėtą pertvarkymą šiuo metu naujai sudaryta visa fašistų partijos direktorija.

Visi ligšioliniai partijos direktorius nariai pasitraukė. Iš ligšiolinės partijos direktorijos į naujai sudaryta direktorią įtrauktas ir vienas iš ligšiolinių viceseketrorių, būtent, viceseketrorius Tarabini

Dabartinė partijos direktorijos sudėtis yra tokia: partijos sekretorius ministeris Scorza, viceseketrorai Tarabini, Gana, Cucco ir della Valle, bei septyni Dučės naujai paskirti partijos direktorijos nariais fašistai: Agherno, Cabella, Felicani, Gianturco, Molini, Nannini ir Pagliani.

PRESSBURGAS, IV-28. Namestovo kaime (Šiaurės Slovakijoj) pirmadienį įvyko didelis gaisras: sudegė 36 gyvenamieji namai ir 42 ūkio trobesiai, 60 šėmų su 170 asmenų liko be pastogės.

MADRIDAS N1. Jungtinės Valstybės šiuo metu turi apie 64% visos pasaulio aukso išteklių.

TOKIO NL. Japonų informacijų istaigos atstovas naujuosius kabinetto narius apibūdino kaip „labai pajėgius valstybės vyrus". Japonų užsieniųj politika nepastikeistanti.

STOCKHOLMAS NL. Maskvą atvykęs Jungtinių Valstybių ižsiuntinis vykdyti skolinimo ir nuomojimo sutarčiai. Jo uždavinys — pasirūpinti, kad JAV tiekimas sovietams eitų kuo greičiausiai ir be kliūčių.

VIGO NL. Roosevelas antradieni inspekcinėje kelionėje atvyko — Meksika. Siaurės Amerikos Monterejo mieste jį pasitiko Meksikos valstybės prezidentas Camacho. Prezidentas Roosevelas priėmė meksikiečių Kariuomenės paradą. Per pasitarimus bus paliesta „abieju respublikų atetitis".

TOKIO NL. Antradienį Tokioje pasklido žinių, kad po iš dalies įvykdyto Japonų Tvo vadovaujamo ministerių kabineto pertvarkymo ir po Mazajukio Tanio pasitraukimo iš informacijų biuro pirminin ko vietos įteikė atsistatydinimo prašėkimą ir to biuro vicepirminin kas Kiva Okumura.

La LINEA NL. I Gibraltaro tvirtove atvyko bolševikų kariuomenės kontingentas. Ties jo buvimo vietą plevesuoja raudona vėliava su kūju ir piautuvu.

Ispanų pasienio gyventojuose ir net pačiame anglėjuose Gibraltare šis faktas sukėlė didelį susidomėjimą.

BERLIN NL. Taip vyriausybe nutarė pripažinti Slovakijos ir Kroatijos vyriausybes.

HELSINKIS, IV. 27. Per Velykas Helsinkyje įvyko antrasis nuo pat žiemos tai yra 1940 m., Suomiijos Fronto kovotojų Sąjungos suvažiavimas. Šiame suvažiavime, į kurį atsilankė ir karo ministeris Waldenas, daugelis generolų ir šiaip aukštų asmenybių, dalyvavo per 200 atstovų, ninkių tatyskles ir normas. Iš vokiečių pusės Katyno atsitikime priešas Sovietų Sąjungą tiekėli kaliniais lenkų spaudos visais atžvilgiais dar labiau pučiami, gi faktas, kad kampanija prieš Sovietų Sąjungą vedama vokiečių ir lenkų spaudos, negalėjęs jokių abejonių, kad tarp Vokietijos ir lenkų emigrantų Londone esąs kontaktas ir susitarimas dėl tolimesnio šios kampanijos tęsimo. Todėl sovietų vyriausybė nuspendusi nutraukti santykius su lenkais emigrantais ir generolu Sikorskiu.

Sovietai nutraukė santykius su lenkais

BERLIN, IV. 27. Sovietų informacijų biuras Tass pranešė, kad balandžio 26 d. užsienio reikalų komisaras Molotovas įteikė lenkų emigrantų šefo Sikorskio atstovui Maskvoje sovietų vyriausybės notą, kuriuje sakoma, kad SSSR vyriausybe nusprendusi nutraukti santykius su lenkų emigrantais Londone.

Pamatuodamas šį žygį, Molotovas savo notoje pareiškia, kad sovietų vyriausybė lenkų emigrantų elgesį pastarosiųjų metu laikanti absoliuciai nenormaliu ir pažeidžiančiu bet kokes santykių tarp dviejų sąjungininkų tiesiogiai ir fronto. Suvažiavimo prezidiumas padarė sveikinimo vizitą valstybės prezidentui. Suomijos marašlui pasiųsta atsidavimo telegrama.

Savo atidarymo kalboje vienbalsiai perrinktas pirmininku generolas leitenantas Talvela nurodė į suokias kovas prieš bolševizmą ir pabrėžė, kad Suomija kovoja drauge su kitomis Europos tautomis, visų pirma su stipriausia karine galybe pasaulyje — Vokietija, kurios jėgos nepajėgia palaužti nei didžiulės priešo robotų masės. Suomijai šiandien tokia proga. kokios ji niekada savo istorijoje nėra turėjusi, visiems laikams parblokėti priešą. Į tai nepajėdinamai tikėdama, Suomija nepaleis ginklo iš rankų, kol nebus pasiekta pergalė. Kol gyvuoja ginklo bratkizumo dvasia, tol gyvuostanti ir Suomija.

BERLIN, IV. 27. Kad britai ir bolševikai tampriai bendradarbiaiv, stengdamiesi kiek galint užtušuoti bolševikų vykdytas Katyno miškie žudynes, paroko vienas Prancūzijos užšeniių reikalų ministerijos dokumentas, kuris data pažymėta 1940 m. gegužės 18 d., kai dar maždaug ketvirtas savaitės po lenkų kariniinkų išžudymo Katyno miškie.

Tas dokumentas, parašytas politinio skyriaus Paryžiuje direktoriaus pavaduotojo 1940 m. gegužės 18 d. data, pavadintas: „Rusų žiaurumai Lenkijoje".

Tekstas, išverstas į lietuvių kalbą, skamba taip:

„Anglijos ambasadorius pranešė politiniam skyriui, kad Lenkijos vyriausybė pasiūlė britų vyriausybei paskelbti bendrą anglų, prancūzų ir lenkų deklaraciją, kurioje turėtų būti protestuojama prieš rusų padarytus Lenkijoje žiaurumus.

Foreign Office dabartinėmis aplinkybėmis laiko pana bą pareiškimą nepageidaujamu (inopportun), nes jis praktiškai neturėjo jokios reikšmės, iš antros ei pusės galėtų sukelti politinio pobūdžio nepatogumų".

ZENITAS, IV. 28. „Karmoje vėl traukiamasi" — tai antraštė, kuri pastarosiomis dienomis ir savaitėmis dažnai užtinkama Londono dienraščiuose. Taip „Daily Mail" vėl pranešia New Delphy apie naują britų pasitraukimą Arakano pajūrytę, Burmoje. Čia traukiamasi abiem Mayu upės krantais. Anglai tuo tarpu dar neapsigina išlaikyti tik keturiasdešimt mylių nuo Indijos pasienio esančią svarbią bazę Buthedaunga, tačiau pastraukimas neprašo skandalizai. Japonai su savo haterjiomis, kurias jie pastatė abiejuose upės krantuose, atkirto eilę britų kanonerinių valčių, operavusių upės sukštupyje. Siaus vadis tenka laikyti dinguusiomis. Be to, visa laika teka vien konstatuoti, kad japonai visose kovose Indijos — Burmos pasieny pasirodę žymiai pranašesni džiunglių kare, kaip britų kariuomenė.